

2024/603

7.3.2024

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2024/603,

18. detsember 2023,

Tšehhi ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava (2021–2030) projekti kohta ning Tšehhi meetmete kooskõla kohta liidu kliimanetraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrust (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 14 lõiget 6 ja artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999, ⁽²⁾ eriti selle artikli 7 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

Soovitused Tšehhi ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava (2021–2030) projekti kohta

- (1) Tšehhi esitas oma ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti 23. oktoobril 2023.
- (2) Kuna Tšehhi esitas oma ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti hilinemisega, oli Euroopa Komisjonil vähe aega, et koostada hinnang käesoleva soovitusel vastuvõtmiseks kuus kuud enne lõplike ajakohastatud riiklike energia- ja kliimakavade esitamise tähtpäeva, nagu on ette nähtud määruse (EL) 2018/1999 artikli 9 lõikega 2.
- (3) Määruse (EL) 2018/1999 (edaspidi „juhtimismäärus“) artiklis 3 ja I lisas on esitatud elemendid, mis peavad sisalduma ajakohastatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades. 2022. aasta detsembris võttis komisjon vastu suunised liikmesriikidele ajakohastatud riiklike energia- ja kliimakavade projektide ja lõplike kavade koostamise protsessi ja ulatuse kohta ⁽³⁾. Suunistes on kindlaks määratud head tavad ning kirjeldatud hiljutiste poliitiliste, õiguslike ja geopoliitiliste muutuste mõju energia- ja kliimapolitikale.
- (4) Seoses kavaga „REPowerEU“ ⁽⁴⁾ ning 2022. ja 2023. aasta Euroopa poolaasta tsüklite raames on komisjon pööranud suurt tähelepanu liikmesriikide energia ja kliimaga seotud reformi- ja investeerimisvajadustele, et õiglase roheülemineku kiirendamisega tugevdada energiapuudust ja suurendada taskukohasust. See kajastub 2022. ja 2023. aasta Tšehhi riigiaruannetes ⁽⁵⁾ ning nõukogu soovitustes Tšehhile ⁽⁶⁾. Liikmesriigid peaksid uusimaid riigipõhiseid soovitusi oma lõplikes ajakohastatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimavades arvesse võtma.

⁽¹⁾ ELT L 328, 21.12.2018, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 243, 9.7.2021, lk 1.

⁽³⁾ Komisjoni teatis suuniste kohta liikmesriikidele 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimavade ajakohastamiseks (ELT C 495, 29.12.2022, lk 24).

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ SWD(2022) 605 final, SWD(2023) 603 final.

⁽⁶⁾ COM(2022) 605 final, soovitus võtta vastu nõukogu soovitus; COM(2023) 603 final, soovitus võtta vastu nõukogu soovitus.

- (5) Komisjoni soovitud jõupingutuste jagamise määruse ⁽⁷⁾ kohaste riiklike eesmärkide saavutamise kohta põhinevad tõenäosusel, et liikmesriigid järgivad 2030. aastaks seatud eesmärgi, võttes arvesse jõupingutuste jagamise määruse kohaste paindlikkusmeetmete kasutamise eeskirju.
- (6) Süsinikdioksiidi kogumist, kasutamist ja säilitamist käsitlevate komisjoni soovitud eesmärk on saada ülevaade asjaomase tehnoloogia kavandatavast kasutuselevõttust riigi tasandil, sealhulgas teave aastani 2030 igal aastal kogutavate CO₂ koguste kohta, jaotatuna kogutava CO₂ allikate kaupa – kas see on pärit Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ ⁽⁸⁾ hõlmatud kütistest või muudest allikatest (nt biogeensetest allikatest või otse atmosfäärist) –, kavandatud CO₂ transporditaristu kohta ning võimalike riigisiseste CO₂ säilitamisvõimaluste ja CO₂ sisestusmahtude kohta, mis on kavandatud olema kättesaadavad 2030. aastal.
- (7) Komisjoni soovitud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/841 ⁽⁹⁾ (maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määrus; edaspidi „LULUCFi määrus“) rakendamise tulemuslikkuse kohta käsitletakse seda, kuidas liikmesriik täidab ajavahemikul 2021–2025 (esimene ajavahemik) negatiivse saldo vältimise kohustust ja ajavahemikul 2026–2030 (teine ajavahemik) oma riiklikku eesmärgi, võttes arvesse selles määruses sätestatud paindlikkusmeetmete kasutamise eeskirju. Komisjoni soovitud võetakse arvesse ka seda, et esimesel ajavahemikul kantakse LULUCFi määruse kohaldamisala ülemäärased heitkogused automaatselt üle jõupingutuste jagamise määruse kohaldamisalasse.
- (8) Selleks et kliimamuutustega kohanemine toetaks nõuetekohaselt energiaalaste eesmärkide ja kliimamuutuste leevendamise eesmärkide saavutamist, on oluline teha kindlaks võimalikud kliimamuutustega seotud ohud ning analüüsida kliimatundlikkust ja -riske, mis võivad mõjutada asjaomaseid piirkondi, elanikkonnarühmi ja sektoreid. Komisjoni soovitud kliimamuutustega kohanemise kohta võetakse arvesse seda, mil määral on Tšehhi lõiminud oma ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakavasse kohanemiseeesmärgid, milles on arvestatud kliimarisikidega, mis võivad takistada Tšehhi saavutamast energialiidu eesmärgi ja sihte. Ilma konkreetsete kohanemist käsitlevate kavandatud ja rakendatud poliitikasuundade ja meetmeteta on ohus energialiidu mõõtmega seotud eesmärkide saavutamine. Elektrikatkestuse ohu tõttu nõuab erilist tähelepanu veeressursside majandamine muutuvates kliimatingimustes, võttes arvesse, et üleujutused, kuumus ja põuad mõjutavad energia tootmist.
- (9) Komisjoni soovitud taastuvenergiaeesmärkide kohta põhinevad määruse (EL) 2018/1999 II lisas esitatud valemil, mis tugineb objektiivsetele kriteeriumidele, ning peamistel poliitikasuundadel ja meetmetel, mida Tšehhi ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava projektis ei ole, kuid mida on vaja, et Tšehhi saaks õigeaegselt ja kulutõhusalt anda oma riikliku panuse liidu siduvasse eesmärgi suurendada taastuvenergia osakaalu 2030. aastaks vähemalt 42,5 %ni koos ühise püüdlusega suurendada seda 45 %ni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/2001, ⁽¹⁰⁾ milles käsitletakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamist. Komisjoni soovitud põhinevad ka Tšehhi panusel selle direktiivi artiklites 15a, 22a, 23, 24 ja 25
-
- ⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhooonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrusega (EL) 2023/857, millega muudetakse määrust (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhooonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning määrust (EL) 2018/1999 (ELT L 111, 26.4.2023, lk 1).
- ⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhooonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).
- ⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhooonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhooonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrusega (EL) 2023/839, millega muudetakse määrust (EL) 2018/841 kohaldamisala, aruandlus- ja täitmisnõuete lihtsustamise ning liikmesriikidele 2030. aastaks eesmärkide kehtestamise osas, ning määrust (EL) 2018/1999 seire, aruandluse, edusammude jälgimise ja läbivaatamise parandamise osas (ELT L 107, 21.4.2023, lk 1).
- ⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiviga (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

esitatud konkreetsete eesmärkide saavutamise ning sellega seotud poliitikasuundadel ja meetmetel direktiivi kiireks ülevõtmiseks ja rakendamiseks. Soovitused kajastavad seda, kui oluline on töötada välja põhjalik pikaajaline kava taastuvenergia ja eelkõige tuuleenergia kasutuselevõtuks, et suurendada selle nähtavust Euroopa töötleva tööstuse ja võrguettevõtjate jaoks kooskõlas Euroopa tuuleenergia paketiga ⁽¹¹⁾.

- (10) Komisjoni soovitused riikliku energiatõhususpanuse kohta põhinevad energiatõhusust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 ⁽¹²⁾ artiklil 4, direktiivi I lisas esitatud valemil ning sellega seotud poliitikasuundadel ja meetmetel selle rakendamiseks.
- (11) Komisjoni soovitustes pööratakse erilist tähelepanu eesmärkidele ja panustele ning nendega seotud poliitikasuundadele ja meetmetele kava „REPowerEU“ elluviimiseks, et kiiresti järk-järgult kaotada sõltuvus Venemaa fossiilkütustest. Soovitustes võetakse arvesse kogemusi, mis on saadud paketi „Säästame gaasi turvalise talve nimel“ ⁽¹³⁾ rakendamisel. Soovitused kajastavad vajadust muuta energiasüsteem vastupidavamaks, võttes arvesse kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/941, ⁽¹⁴⁾ mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/1938, ⁽¹⁵⁾ mis käsitleb gaasivarustuskindlust, ning kooskõlas komisjoni soovitusena energia salvestamise kohta ⁽¹⁶⁾.
- (12) Komisjoni soovitustes võetakse arvesse vajadust kiirendada energia siseturu lõimimist, et tugevdada paindlikkuse rolli ning võimestada ja kaitsta tarbijaid. Komisjoni soovitustes võetakse arvesse ka seda, et on oluline hinnata energiaostuvõimetute leibkondade arvu kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artiklis 3 esitatud nõuetega ja komisjoni soovitusena (EL) 2023/2407 ⁽¹⁷⁾.
- (13) Komisjoni soovitused kajastavad vajadust tagada piisavad investeeringud puhta energia alastes teadusuuringutesse ja uuendustesse, et edendada nende arengut ja suurendada tootmisvõimsust, sealhulgas kehtestada asjakohased poliitikasuunad ja meetmed energiamahukate tööstusharude ja muude ettevõtete jaoks, ning vajadust täiendada kliimanetraalse tööstuse jaoks töötajate oskusi, et toetada liidus tugevat, konkurentsivõimelist ja keskkonnasäästlikku majandust.
- (14) Komisjoni soovitused tuginevad Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustusele järk-järgult vähendada fossiilkütuste kasutamist ning fossiilkütuste toetuste järkjärgulise kaotamise tähtsusele.
- (15) Investeeringuvajadusi käsitlev komisjoni soovitus tuleneb komisjoni hinnangust selle kohta, kas ajakohastatud kava projektis on antud üldine ülevaade investimisvajadustest energialiidu kõigi mõõtmetega seotud eesmärkide ja panuste saavutamiseks, märgitud rahastamisallikad, tuues eraldi välja era- ja avaliku sektori allikad, kirjeldatud investeeringuid, mis on kooskõlas Tšehhi taaste- ja vastupidavuskavaga, Tšehhi õiglase ülemineku territoriaalse kavaga ning Euroopa poolaasta raames esitatud 2022.–2023. aasta riigipõhiste soovitustega, ning kas selles sisaldub kavandatud poliitikasuundade ja meetmete usaldusväärne makromajanduslik hinnang. Riiklik energia- ja kliimakava peaks tagama riigi poliitikasuundade ja meetmete läbipaistvuse ja prognoositavuse, et toetada investimiskindlust.

⁽¹¹⁾ Teatis Euroopa tuuleenergia tegevuskava kohta (COM(2023) 669 final, 24.10.2023) ja teatis ELi merel toodetud taastuvenergia eesmärkide elluviimise kohta (COM(2023) 668 final).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

⁽¹³⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästame gaasi turvalise talve nimel“ (COM(2022) 360 final).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ (ELT L 158, 14.6.2019, lk 1).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 14. märtsi 2023. aasta soovitus „Energia salvestamine – alusepanek vähese CO₂ heitega ja kindlale ELi energiasüsteemile“ (ELT C 103, 20.3.2023, lk 1).

⁽¹⁷⁾ Komisjoni 20. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2407 energiaostuvõimetuse kohta (ELT L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (16) Komisjoni soovitusel kajastavad seda, kui tähtis on pidada ulatuslikke piirkondlikke konsultatsioone ning tagada varajane ja kaasav konsulteerimine riikliku energia- ja kliimakava teemal, sealhulgas üldsuse tulemuslik osalemine koos piisava teabe ja sobiva ajakavaga, kooskõlas Århusi konventsiooniga ⁽¹⁸⁾.
- (17) Õiglast üleminekut käsitlevad komisjoni soovitusel kajastavad hinnangut selle kohta, kas Tšehhi kavas on piisavalt põhjalikult kindlaks tehtud kliimapöörde ja energiasüsteemi ümberkujundamise mõju ühiskonnale, tööhõivele ja oskustele, ning kas seal on visandatud asjakohased kaasnevad poliitikasuunad ja meetmed õiglase ülemineku edendamiseks, toetades samal ajal nii inimõiguste kui ka soolise võrdõiguslikkuse edendamist.
- (18) Komisjon on lähtunud Tšehhile soovitude andmisel Tšehhi esitatud ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava projektile antud hinnangust, ⁽¹⁹⁾ mis avaldatakse koos käesoleva soovitusel.
- (19) Tšehhi peaks käesolevaid soovitusi oma 30. juuniks 2024 esitatava lõpliku ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava koostamisel nõuetekohaselt arvesse võtma.

Soovitused, mis käsitlevad kooskõla liidu kliimanetraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega

- (20) Määruse (EL) 2021/1119 (Euroopa kliimamäärus) kohaselt peab komisjon hindama liikmesriikide meetmete kooskõla kliimanetraalsuse eesmärgiga ja kliimamuutustega kohanemisel tehtavate edusammude tagamisega. Komisjon hindas Tšehhi meetmete kooskõla nende eesmärkidega ⁽²⁰⁾. Allpool esitatud soovitusel põhinevad sellel hinnangul. Tšehhi peaks neid soovitusi nõuetekohaselt arvesse võtma ja võtma nende suhtes järelmeetmeid kooskõlas Euroopa kliimamäärusega.
- (21) Kuigi liidu kasvuhoonegaaside netoheide (kaasa arvatud maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest (LULUCF)) tulenev heide ja välja arvatud rahvusvahelise transpordi heide) näitab üldiselt pidevat langustrendi, mis on üldjoontes kooskõlas lineaarse trajektooriga, millega saavutatakse liidu 2030. aasta kliimaeesmärk -55% ja liidu 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk, on vaja heitkoguseid kiiremini vähendada ja on väga oluline, et liikmesriigid sellega tegeleksid. Liikmesriikide edusammude kõrval on mitu valdkondlikku probleemi ja nõrka kohta, mis tuleb viivitamata kaotada. Kättesaadava teabe põhjal tehtud hindamine näitab, et Tšehhi edusammud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi poole liikumisel on ebapiisavad. Usaldusväärset pikaajalist strateegiat on põhialus majanduse ümberkujundamiseks, mida on vaja, et jõuda lähemale liidu kliimanetraalsuse eesmärgile.
- (22) Tõhus kohanemine vajalikus ulatuses ja kõigis mõjutatud sektorites eeldab selgete volitustega juhtimis- ja koordineerimisstruktuuri koos kõrgetasemelise poliitilise toetusega. Selleks struktuuriks võib olla ametkondadevaheline rakkerühm või komitee. Kohanemispoliitikas tuleks keskenduda valdkondadele või sektoritele, mis on kliimamuutuste suhtes iseäranis haavatavad, milles toimuv tegevus on oluline teiste sektorite vastupanuvõime jaoks või mis on suure tähtsusega riigi majanduse või rahvatervise seisukohast. Esmajärjekorras tuleb tegeleda mõju ja riskidega, mis eeldatavasti mõjutavad elutähtsat taristut või pikaajalisi süsteeme või mille mõju süsteemidele on eeldatavasti pöördumatu, võttes arvesse koostoimet sotsiaal-majandusliku arengu ja muude kliimaga mitteseotud teguritega. Kohanemise rahastamiseks saab kasutada mitmesuguseid ELi rahastamisvahendeid. Riiklike kavade koostamisel asjaomaste ELi fondide raames peaksid liikmesriigid seadma esikohale kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutlused. Ükski kulutus ei tohiks kahjustada kohanemist, st suurendada toetusesaajate või teiste haavatavust. Kliimamuutustega kohanemisega seotud investeerimisvajadused on üha suuremad ja jätkavad suurenemist ka järgmistel kümnenditel. Parema rahastamisega peaks kaasnema piisav suutlikkus ja asjatundlikkus, mis on vajalik nii haldamiseks kui ka rakendamiseks, et tagada kulutuste kvaliteet ja suutlikkus abi ära kasutada ning vältida halvasti kohanemist. Avaliku ja erasektori poolse rahastamise kõrval võiks koostöös erasektori ja finantsasutustega uurida ka uuenduslikke rahastamisvahendeid.

⁽¹⁸⁾ Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon, 25. juuni 1998 (Århusi konventsioon).

⁽¹⁹⁾ SWD(2023) 926 final.

⁽²⁰⁾ ELi kliimameetmete 2023. aasta eduaruanne (COM(2023) 653 final) ja komisjoni talituste töödokument „Hinnang kliimamuutustega kohanemisel tehtud edusammudele üksikutes liikmesriikides vastavalt Euroopa kliimamäärusele“ (SWD(2023) 932 final).

- (23) Kõige haavatavamad on need kogukonnad, keda kliimamuutused mõjutavad suurema tõenäosusega. Eri piirkondade ja sotsiaal-majanduslike rühmade erinev avatus kliimamõjule ja haavatavus selle suhtes süvendab juba olemasolevat ebavõrdsust ja haavatavust. Õiglase vastupanuvõime edendamine peaks aitama vähendada kliimarisikidest tulenevat ebavõrdsust koormust ja tagama võrdsuse kohanisest saadava kasu jaotamisel. Süsteemne võime kohaneda kliimamuutustega on oluline selleks, et hoida ära või vähendada võimalikku kahju, kasutada ära võimalusi ja tulla toime tagajärgedega. Kliimamuutuste füüsiline mõju avaldub oodatust kiiremini. Kohanisemisvõimet on vaja parandada kõigil valitsemistasanditel ning avalikus ja erasektoris ning selleks on vaja suuremat teadlikkust nõrkadest kohtadest ja riskidest. Muutusi aitavad ellu viia erasektori sidusrühmad, andes teavet ja ressursse ning tagades suutlikkuse ja rahastamise. Kohalikul tasandil on oskusi, mis võivad mõjutada kliimamuutustele vastupanu võimet laiemalt. Väga oluline on riiklikust tasandist madalama tasandi kohanisemispoliitika väljatöötamine ja rakendamine.
- (24) Looduspõhised lahendused pakuvad tõhusaid ja kulutasuvaid kohanisemis- ja leevendamismõimalusi, kui nende kasutuselevõttu soodustatakse strateegiliste raamistike, poliitikameetmete ja rahastamisega. Neid lahendusi võib rakendada omaette või lõimida muudesse leevendamis- ja kohanisemismeetmetesse koos tehnoloogilistega või taristupõhiste lahendustega. Rakendamisel tuleb arvesse võtta ökosüsteemide keerukust ja kliimamuutuste prognoositavat mõju, kohalikku konteksti, seotud huve ja väärtusi ning sotsiaal-majanduslikke tingimusi,

SOOVITAB TŠEHHIL TEHA JÄRGMIST:

MÄÄRUSE (EL) 2018/1999 KOHASE AJAKOHASTATUD RIIKLIKU ENERGIA- JA KLIIMAKAVA PROJEKT

- Määrata kindlaks kulutõhusad täiendavad poliitikasuunad ja meetmed – eelkõige transpordi- ja hoonesektoris ning muu kui CO₂ heite, sealhulgas metaani, N₂O ja fluoritud gaaside jaoks, mille allikateks on tööstusprotsessid ja toodete kasutamine, põllumajandus ja jäätmekäitlus –, et kaotada prognoositav 7,3 protsendipunkti suurune puudujääk, mis takistab saavutamast jõupingutuste jagamise määruse kohast riiklikku eesmärki vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet 2005. aasta tasemega võrreldes 26 %. Esitada ajakohastatud prognoosid, millest on näha, kuidas olemasolevad ja kavandatud poliitikasuunad aitavad seda eesmärki saavutada, ning vajaduse korral täpsustada, kuidas kasutatakse nõuete täitmise tagamiseks jõupingutuste jagamise määruse kohaseid paindlikkusmeetmeid. Täiendada teavet poliitikasuundade ja meetmete kohta, sealhulgas liidu rahastamisprogrammide (nt ühise põllumajanduspoliitika) meetmete kohta, kirjeldades selgelt nende ulatust, ajakava ja võimaluse korral eeldatavat mõju kasvuhoonegaaside heite vähendamisele.
- Esitada CO₂ heite kogused (koos allikatega), mida oleks võimalik kuni 2030. aastani igal aastal koguda.
- Määrata kindlaks konkreetne trajektoor, mida mööda saavutada määruses (EL) 2018/841 määratletud riiklik LULUCFi eesmärk. Lisada täiendavad meetmed LULUCFi sektoris, sealjuures kirjeldada üksikasjalikult nende ajakava ja ulatust ning kvantifitseerida nende eeldatavat mõju, tagamaks et kasvuhoonegaaside sidumine on tegelikult kooskõlas 2030. aastaks seatud ELi netosidumise eesmärgiga –310 miljonit CO₂ ekvivalenttonni ja määruses (EL) 2018/841 määratletud riigipõhise sidumise eesmärgiga –827 000 CO₂ ekvivalenttonni. Anda selget teavet selle kohta, kuidas kasutatakse avaliku sektori vahendeid (nii liidu rahalisi vahendeid, sh ühise põllumajanduspoliitika vahendeid, kui ka riigiabi) ja erasektori vahendeid süsinikku siduva majandamise kavade kaudu järjepidevalt ja tulemuslikult selleks, et saavutada riiklik netosidumise eesmärk. Anda vastavalt määruse (EL) 2018/1999 V lisa 3. osale teavet selle kohta, milline on seire, aruandluse ja kontrolli jaoks kõrgemate määramistasandite/geograafiliselt täpsete andmetike kasutamisele ülemineku seis ja milliseid edusamme selle tagamiseks veel teha tuleb.
- Esitada täiendav analüüs kliimatundlikkuse ja kliimarisikide kohta, mis on seotud riiklike eesmärkide ja panuste saavutamise ja poliitikasuundade ja meetmetega energialiidu eri mõõtmetes. Paremini kirjeldada ja kvantifitseerida seost energialiidu konkreetsete eesmärkide ja poliitikasuundadega, mida kliimamuutustega kohanisemist käsitlevad poliitikasuunad ja meetmed peaksid toetama. Esitada piisavalt üksikasjalikult täiendavad kliimamuutustega kohanisemist käsitlevad poliitikasuunad ja meetmed, mis aitavad Tšehhil energialiidu raames riiklikke eesmärgi saavutada ja panuseid anda.
- Suurendada vähemalt 33 %ni taastuvate energiaallikate osakaalu eesmärki kui panust muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta siduvasse taastuvenergiaeesmärki vastavalt määruse (EL) 2018/1999 II lisas esitatud valemile. Lisada soovituslik trajektoor, mis ulatub määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 punkti a alapunkti 2 kohaste 2025. ja 2027. aasta võrdlustasemeteni.

6. Esitada hinnangulised trajektoorid ja pikaajaline kava taastuvenegiatehnoloogia kasutuselevõtuks järgmise kümne aasta jooksul ning väljavaade kuni 2040. aastani. Lisada soovituslik uuendusliku taastuvenegiatehnoloogia kasutuselevõtu eesmärk 2030. aastaks kooskõlas muudetud direktiiviga (EL) 2018/2001. Lisada konkreetsed eesmärgid, et aidata saavutada 2030. aasta soovituslikud alleesmärgid hoone- ja tööstussektoris. Lisada siduvad eesmärgid kütte- ja jahutussektoris nii aastateks 2021–2025 kui ka aastateks 2026–2030 ning soovituslik eesmärk, et saavutada muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 IA lisas sätestatud lisaeesmärgid. Lisada soovituslik eesmärk kaugkütte ja -jahutussektoris aastateks 2021–2030. Lisada täiustatud biokütuste ja muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütuste 2030. aasta alleesmärk transpordisektoris.
7. Lisada üksikasjalikud ja kvantifitseeritud poliitikasuunad ja meetmed, mis võimaldavad Tšehhil õigeaegselt ja kulutõhusalt saavutada oma riiklik panus ELi siduvasse taastuvenegiaeasmärki, milleks on 2030 aastaks 42,5 %, mida püütakse ühiselt suurendada 45 %-ni. Kirjeldada eelkõige, kuidas Tšehhi kavatses kiirendada lubade andmist, ning nimetada taastuvenegiatehnoloogia, mille jaoks Tšehhi kavatses määrata kindlaks taastuvenegia eelisarendusalad koos kiiremate ja lihtsamate menetlustega. Kirjeldada, kuidas Tšehhi kavatses kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu taastuvelektri ostulepingute, päritolutagatiste ning oma tarbeks toodetud energia tarbimise ja energiakogukondade edendamise tugiraamistiku abil. Esitada lisateavet selle kohta, kuidas Tšehhi kavatses kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja fossiilkütuste kasutamise järkjärgulist lõpetamist kütte- ja jahutussektoris ning kaugkütte ja -jahutuse valdkonnas kooskõlas muudetud direktiiviga (EL) 2018/2001. Lisada täiendavad üksikasjalikud meetmed, millega tagatakse tugiraamistik elektri- ning kütte- ja jahutusvõrkude lõimimise edendamiseks.
8. Lisada täiendavad meetmed biometaani kestliku tootmise edendamiseks, võttes arvesse Tšehhi kestliku biogaasi/biometaani tootmispotentsiaali ja tootmist, maagaasi tarbimise profiili, olemasolevat taristut ning kääritudsaaduste ja biogeense CO₂ kasutamist.
9. Esitada võimaluste piires nende sammude eeldatav ajakava, mille tulemusena võetakse vastu seadusandlikud ja muud kui seadusandlikud poliitikasuunad ja meetmed, mille eesmärk on üle võtta ja rakendada muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 sätted, eelkõige eelmistes punktides nimetatud meetmete jaoks.
10. Esitada sektorite kaupa kogus, mille võrra kõik avaliku sektori asutused peavad vähendama energiatarbimist, ning avaliku sektori asutuste omanduses olevate köetavate/jahutatavate hoonete aastas renoveeritav üldpõrandapind või vastav aastas saavutatav energiasääst.
11. Esitada täielikud poliitikasuunad ja meetmed riikliku energiatõhususpanuse saavutamiseks ning kirjeldada, kuidas rakendatakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet. Määrata kindlaks usaldusväärsed energiatõhususe rahastamise programmid ja toetuskavad, mis võimaldavad kaasata erasektori investeeringuid ja täiendavat kaasrahastamist. Esitada teavet energiasäästumeetmete kohta, millega tagatakse nõutav kumulatiivne lõppkasutuse energiasääst 2030. aastaks, ning kvantifitseerida energiaostuvõimetuse vähendamise meetmete mõju.
12. Täiendada ajakohastatud eesmärki hoonete CO₂ heite vähendamiseks lisateabega, mis käsitleb poliitikasuundi ja nende mõju kvantitatiivset hindamist ning energiasäästu rahastamist, kulusid ja mõju.
13. Selgitada täpsemalt, kuidas Tšehhi kavatses edasi soodustada gaasinõudluse vähenemist aastaks 2030. Tugevdada energiasüsteemi vastupanuvõimet, eelkõige seades eesmärgi energiasalvestuse kasutuselevõtuks ning esitades poliitikasuunad ja meetmed kliimamuutustega kohanemise meetmete hädavajalikuks lõimimiseks energiasüsteemi. Määrata kindlaks asjakohased meetmed, millega tagada mitmekesistamine ning Tšehhi VVER 440 tüüpi reaktorite ja kavandatud uute tuumareaktorite pikaajaline varustamine tuumamaterjalide, tuumkütuse, varuosade ja teenustega ning tuumajäätmete pikaajaline käitlemine. Esitada üksikasjalikumad teavet kavatsuste kohta töötada välja väikeste moodulreaktorite projektid. Hinnata naftataristu (rafineerimistehaste, naftavarude) piisavust, võttes arvesse naftanõudluse eeldatavat vähenemist, vajadust mitmekesistada, et lõpetada Venemaa nafta kasutamine, ja üleminekut vähem CO₂ heidet tekitavatele alternatiividele.

14. Esitada paindlikkusvajaduste hindamise alusel selged eesmärgid tarbimiskaja jaoks, et parandada energiasüsteemi paindlikkust, ning kirjeldada konkreetseid meetmeid, millega hõlbustada energiasüsteemi lõimimist vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 (mida on muudetud direktiiviga (EL) 2023/2413) artiklile 20a. Suurendada tarbijate mõjuvõimu jaemüügiturul, lisades rohkem teavet energiakogukondade, oma tarbeks toodetud energia tarbimise, energiapagamise või ühisostude kohta.
15. Arendada edasi energiaostuvõimetuse vähendamiseks rakendatavat lähenemisviisi, sealhulgas lisada hinnang praegu mõjutatud leibkondade olukorra kohta ja konkreetne mõõdetav energiaostuvõimetuse vähendamise eesmärk, nagu on ette nähtud määruses (EL) 2018/1999, võttes arvesse soovitusi (EL) 2023/2407, ning esitada sellega seotud poliitikasuunad ja meetmed. Võimaluse korral selgitada, kuidas praeguste taskukohasuse tagamise ja energiatõhususe meetmete kasutamisega juba vähendatakse energiaostuvõimetust, võttes arvesse teavet nende meetmete jaoks mõeldud rahaliste vahendite ja kavade kohta.
16. Selgitada täpsemalt riigi teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime alaseid eesmärgi puhta tehnoloogia kasutuselevõtuks ning määrata kindlaks trajektoor aastani 2030 ja aastani 2050, et toetada tööstuse CO₂ heite vähendamist ning edendada ettevõtete üleminekut nullneto- ja ringmajandusele. Esitada poliitikasuunad ja meetmed, millega edendatakse nullnetoheitel projektide, sealhulgas energiamahukate tööstusharude jaoks oluliste projektide väljatöötamist. Kirjeldada loamenetluste prognoositavat ja lihtsustatud õigusraamistikku ning seda, kuidas lihtsustatakse vajaduse korral juurdepääsu riiklikule rahastamisele. Esitada üksikasjalikud poliitikasuunad ja meetmed puhta energia alaste oskuste arendamiseks ning avatud kaubanduse hõlbustamiseks, et tagada peamiste nullnetokomponentide ja -seadmete vastupidavad ja kestlikud tarneahelad.
17. Määrata kindlaks reformid ja meetmed, mille abil kaasata energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikud erasektori investeeringud. Täiustada ja laiendada investeerimisvajaduste analüüsi, et anda põhjalik ja järjekindel ülevaade avaliku ja erasektori investeeringute vajadusest nii kokkuvõtlikult kui ka sektorite kaupa. Täiendada kogu majandust hõlmavat ülevaate alla lähenemisviisi alt üles suunatud projektipõhise hindamisega. Esitada kogu investeerimisvajaduse jaotus koos lisateabega riiklike, piirkondlike ja liidu rahastamisallikate ning kaasatavate erasektori rahastamisallikate kohta. Kirjeldada lühidalt, mis liiki rahalise toetuse kavade on valitud avaliku sektori eelarvest rahastatavate poliitikasuundade ja meetmete rakendamiseks, ning segatüüpi rahastamisvahendite rakendamist, kasutades toetusi, laene, tehnilist abi ja avaliku sektori tagatise, sealhulgas kirjeldada riiklike tugipankade rolli asjaomastes kavades ja/või seda, kuidas kaasatakse erasektori rahalisi vahendeid. Kaaluda rahastamisallikana heitkoguste kulutõhusat loovutamist teistele liikmesriikidele jõupingutuste jagamise määruse alusel. Esitada usaldusväärne hinnang kavandatud poliitikasuundade ja meetmete makromajandusliku mõju kohta.
18. Kirjeldada, kuidas ajakohastatud kavas sisalduvad poliitikasuunad ja meetmed on kooskõlas Tšehhi riikliku taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga.
19. Selgitada üksikasjalikumalt, kuidas ja mis ajaks kavatseb Tšehhi kaotada järk-järgult fossiilkütuste toetused.
20. Anda üksikasjalikku teavet kliimapöörde ja energiasüsteemi ümberkujundamise mõju kohta ühiskonnale, tööhõivele ja oskustele või mis tahes muu jaotusliku mõju kohta ning õiglase ülemineku toetamiseks kavandatud eesmärkide, poliitikasuundade ja meetmete kohta. Täpsustada toetuse vorm, algatuste mõju, sihtrühmad ja eraldatavad vahendid, võttes arvesse nõukogu soovitusi õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta ⁽²¹⁾. Lisada võimaluse korral veel elemente, et luua piisav analüütiline alus tulevase kliimameetmete sotsiaalkava koostamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2023/955, ⁽²²⁾ sealhulgas teave selle kohta, kuidas hinnata mõju kõige vähem kaitstud elanikkonnarühmadele, mida põhjustab heitkogustega kauplemise süsteemi rakendamine hoone-, maanteetranspordi- ja muudes sektorites kütuse põletamise suhtes, ning kuidas teha kindlaks võimalikud toetusesaajad ja asjakohane poliitikaraamistik. Selgitada, kuidas riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks määratud poliitikaraamistik aitab kaasa Tšehhi kliimameetmete sotsiaalkava koostamisele ja kuidas tagatakse nende kahe kava vaheline kooskõla.

⁽²¹⁾ Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 35).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

21. Tagada kaasav üldsuse osalemine mõistliku ajavahemiku jooksul ning kohalike ametiasutuste ja kodanikuühiskonna ulatuslik osalemine kava koostamises. Anda selge ülevaade sellest, kuidas konsulteerimine võimaldab kõigil asjaomastel asutustel, kodanikel ja sidusrühmadel, sealhulgas sotsiaalpartneritel, osaleda nii kava projekti kui ka lõpliku ajakohastatud kava koostamises. Esitada kokkuvõtte eri osalejate väljendatud seisukohtadest ja sellest, kuidas konsultatsioonide käigus väljendatud seisukohti on kavas arvesse võetud.
22. Elavdada piirkondlikku koostööd naaberliikmesriikidega ja kehtestatud piirkondlikes koostööraamistikes, nagu Visegradi rühmas. Kuna Tšehhi ei ole ühegi Euroopa Komisjoni loodud piirkondliku kõrgetasemelise töörühma liige, kaaluda ühinemist Kesk- ja Kagu-Euroopa energiavõrkude ühendamise kõrgetasemelise töörühmaga, võttes arvesse selle töörühma volitust juhtida piirkondlikke arutelusid ja algatusi, mis on seotud vesinikutaristu väljaarendamise, taastuvenergia kasutuselevõtu ja sellega seotud võrgustiku edendamise ning nutivõrkude arendamisega Kesk- ja Kagu-Euroopas. Kirjeldada, kuidas Tšehhi kavatses luua 2025. aastaks raamistiku koostöö tegemiseks teiste liikmesriikidega kooskõlas direktiivi (EL) 2023/2413 artikliga 9. Jätkata jõupingutusi, et gaasivarustuskindluse jaoks allkirjastada nõutavad neli kahepoolset solidaarsuskokkulepet naaberriikidega (Austria, Poola, Saksamaa ja Slovakkia).

RIIKLIKE MEETMETE KOOSKÕLA KLIIMANEUTRAALSUSE EESMÄRGIGA JA KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMISEL TEHTAVATE EDUSAMMUDE TAGAMISEGA VASTAVALT MÄÄRUSELE (EL) 2021/1119

1. Suurendada kliimamuutuste leevendamise alaseid jõupingutusi, tehes olemasolevate ja kavandatud poliitikasuundade raames konkreetseid edusamme, ning kaaluda täiendavaid kiireloomulisi meetmeid, et viia kasvuhoonegaaside heite eeldatav vähendamine ja prognoosid kooskõlla kliimaneutraalsuse eesmärgiga. Eelkõige tuleks püüda vähendada transpordist tulenevat heidet ning suurendada sidumist maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektoris.
2. Ajakohastada ja suurendada riikliku pikaajalise strateegia eesmärke ja parandada selle kvaliteeti, sealjuures selgitada Tšehhi pikaajalist kliimaneutraalsuseesmärki, ning esitada usaldusväärsed poliitikasuunad ja meetmed, tõendamaks konkreetsete sektorite heitkoguste vähendamist ja sidumiseesmärkide suurendamist Tšehhis.
3. Tugevdada juhtimisstruktuuri, mis on võimeline toetama tõhusat kavandamist ja lahenduste kasutuselevõttu kohanemiseks kõigis sektorites, rahavastikurühmades ja haldustasanditel, ning anda sellele struktuurile selged volitused. Tagada, et kohanemisega seotud prioriteedid, strateegiad, poliitikasuunad, kavad ja jõupingutused on kooskõlas tulevase kliimatundlikkuse ja tulevaste kliimarisikidega, mille prognoosimisel on kasutatud parimaid kättesaadavaid teadusandmeid ning olemasolevaid kliima prognoosimise ja varajase hoiatamise vahendeid. Seada kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutlused tähtsamale kohale liidu rahastamisprogrammidest, näiteks ühise põllumajanduspoliitika või ühtekuuluvuspoliitika raames või muudest asjaomastest ELi fondidest saadud toetuse kasutamisel. Liidu vahendeid tuleks kasutada viisil, millega parandatakse vastupanuvõimet kliimamuutustele, suurendamata haavatavust (st kohanemist oluliselt kahjustamata). Tagada, et kohanemismeetmete jaoks on sisse seatud avaliku ja erasektori rahastamismehhanismid ning et eelarve on kooskõlas investeerimisvajadustega, eriti esmatahtsates haavatavates sektorites.
4. Kaasata Tšehhi kohanemispoliitika kavandamisse ja rakendamisse need sidusrühmad, kes on kliimamuutuste mõju suhtes eriti haavatavad. Dokumenteerida asjaomaste konsultatsioonide käik ja tulemused. Parandada koordineerimist eri valitsemistasandite (riiklik/piirkondlik/kohalik) vahel, et ühtlustada planeerimisvahendeid ja toetada kooskõlastatud sekkumist süsteemse ümberkujundamise eesmärgil. Kaasata poliitika väljatöötamisse ja rakendamisse ning investeringute tegemisse sotsiaalpartnerid ja erasektori sidusrühmad. Dokumenteerida asjaomaste konsultatsioonide käik ja tulemused. Luua mehhanismid tagamaks, et töötatakse välja riiklikust tasandist madalama tasandi poliitikasuunad ning et need vaadatakse korrapäraselt läbi ja ajakohastatakse.
5. Edendada looduspõhiseid lahendusi ja ökosüsteempõhiseid kohanemismeetmeid riiklikes strateegiates, poliitikasuundades ja kavades ning tagada investeringud nende rakendamiseks.

Brüssel, 18. detsember 2023

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Kadri SIMSON
